

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Problemata Evangelica Ut plurimum Emblematis
Coronata. Sive Quæstiones Curiosæ In singula Evangelia
Dominicarum Totius Anni**

Hartung, Philipp von

Egræ, 1689

Problema XXXIII. Cur in medio inventus Jesus? Dominica I. Post
Epiphaniam. Invenerunt illum in medio Doctorum. Luc. 2. v. 46.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76102)

PROBLEMA XXXIII.

Cur in medio inventus JESUS?

DOMINICA I. POST EPIPHANIAM.

Invenerunt illum in medio Doctorum.

LUC. 2. V. 46.

§ I.
Jesus semper in medio.

Taceat nunc Roma Papyrium Prætextatum adhuc ex ephelis nondum egressum & tamen jam inter Romanos Senatores conspicuum: de quo A. Gellius libro 1. cap. 23. Taceat Ægyptus Adolescentem Joseph, medium inter Satrapas, fortunatissimum somniorum interpretem: Genesis cap. 41. Taceat Judæa puerum Daniele, medium inter populi seniores, pro innocentis & morientis Susannæ vita ac libertate nervosè perorantem: Danielis cap. 13. Taceat Israël Salomonem, ætatis anno duodecimo postulantem à Deo sapientiam, inauditamque impetrantem: Libro 3. Regum cap. 3. Hos inquam aliòsque taceat mundus; at Jesum loquatur, laudet, & de prædicet, anno ætatis duodecimo medium inter Doctores confidentem, & ad stuporem omnium eis sapientissimas quæstiones proponentem, & ad eorum respondentem. Bene de venturo Messia vaticinatus est Propheta Regius Psal. 83. *operatus est salutem in medio terræ. in medio inquam: utpote qui principaliora salutis nostræ opera, alios inter, medius operatus reperitur. Nascitur in medio: cum medium silentium tenerent omnia: in medio duorum animalium cognosceris*, inquit Habac. 3. Cum primùm in templum illatus est puer Jesus, præfago de illo ore & spiritu cecinit David. Psal. 47. *suscepimus DEUS misericordiam tuam in medio templi tui.* Ubi ætatis annum attigit duodecimum, à matris perditus, & quæsitus parentibus, in templo in medio Doctorum invenitur. Munus Prædicatoris obiens stat medius: *Medius autem vestrum stetit*, inquit Joann: 1. Ad Salutis humanæ consummationem properans, crucem bajulans, & in

ca pendens, medius inter latrones ducitur & moritur. *Crucifixerunt eum, & cum eo duos alios hinc & hinc, medium autem JESUM.* Joann. 19. A mortuis resurgens, tristibus affuturus solatio discipulis: *stetit in medio illorum* Joann. 20. pacem apprecans. Ubi denique gloriosus in cœlum abiit, seditque ad dexteram Patris, visus est Apocalypticæ aquilæ c. i. v. 20. *in medio septem candelabrorum aureorum.* Cur autem JESUS tenuerit medium, sequens evoluet Concio.

§ I.
JESUS tenet
medium,
quia æ-
quus est
omnibus.

Causam assignat S. Bernardus sequentem: quam dudum ante extulit Tertullianus Lib. aduers. Judæos. cap. 7. quod æquus sit in omnes nullique propinquus magis. *Non Regis apud illum major gratia, non barbari alicujus imperiosa letitia, non dignitatum aut natalium cujusquam discreta merita: omnibus æqualis, omnibus Rex, omnibus DEUS, & Dominus est.* ita Tertullianus. Et S. Bernardus in supra allegata verba: *suscepimus DEUS misericordiam tuam &c. In medio templi misericordia est, non in angulo, aut diversorio, quia non est acceptio personarum apud Dominum, in communi posita est, offertur omnibus, & nemo illius expers, nisi qui renuit.* Nimirum sic se habet JESUS, ut hic sol aspectabilis, qui, ut scitè advertit Sanctus Ambrosius Lib. 4. Hexamer. c. 6. *à nullo distat, nulli præsentior, nulli absentior est.* Quod in Christo JESU, hoc & in Deo

notat Divus Augustinus in psal. 45. in illa Psalmistæ verba: *DEUS in medio ejus.* Quid, inquit, est DEUS in medio ejus? hoc significat: æquus est omnibus DEUS, & personas non accipit: quomodo enim illud, quod in medio est, paria habet spatia ad omnes fines; ita DEUS esse dicitur æqualiter omnibus consulens. In exemplum eorum, qui favente Numine, ut præsent alijs, electi sunt, ut & ipsi sint in medio eorum, quibus præsent hoc est, æquales in omnes, æquè diffusi, æquè propinqui, omnibus æquâ manu beneficia sua favoresque distribuentes, non in unum aliquem profusè cogentes omnia, & alios sicco alveo destituentes, quod est contra boni Principis, ipsamque donorum naturam. De quibus extat illud Regis Theodorici L. 3. epist. 29. apud Cassiodorum: *hoc sunt regia dona, quod semina, sparsa in segetem coalescunt, in unum coacta depereunt.*

Aliam cur Dominus in medio steterit, & cur in medio Doctorum sedens inventus JESUS, causam assignat Didacus Nissenus Periochâ 3. Dominicæ in albis. *voluit, inquit, nos eo factò Divinus Præceptor docere modum, quem in omnibus nostris operibus servare debeamus medium, scilicet seu discretionem, sine qua nulla virtus.* Virtus (unde Creaturæ sua laus) generatim loquendo, significat cujusque creaturæ vigorem, & bonam dispositionem, à quo vigore & dispositione quævis res bo-

§ 3.
Alia causa
cur in me-
dio JESUS
ut discre-
tionem
nos doce-
ret, sine
qua nulla
est virtus.

na & perfecta denominatur. Ità definit Aristoteles Lib. 2. Ethicorum c. 6. *Virtus est, quæ bonum facit habentem, & opus ejus bonum reddit.* Sic virtus v. g. oculi, est interior vigor, & dispositio, clarè & constanter videndi; Equi, promptitudo currendi, aut fessorem portandi ab his namque oculus, aut equus dicuntur boni: Humana proinde virtus, seu hominis, est ille vigor, & dispositio, propter quæ homo, & ejus operatio dicitur bona ità, ut unum, idèmq; sit esse bonum, & esse virtuosum. Et quia homo secundùm animam rationalem duplici pollet facultate operandi; Intellectus scilicet & Voluntatis, sunt etiam duplices hominis virtutes; Voluntatis nempe & Intellectus; quæ virtutes singulas perficiant Potentias v. g. Intellectum, Sapientia, & Scientia, de quibus Aristoteles Lib. 6. Ethicorum cap. 7. Aliæ voluntatis, seu morales, quæ propriè sunt virtutes, quia propriè hominem bonum reddunt. Tales sunt Justitia, Fortitudo, Prudentia, Temperantia, quæ Cardinales dicuntur, sic dictæ: quia omnes aliæ morales, putà Vigilantia, Patientia, &c. ad eas revocantur & illis subordinantur.

§ 4.
Omnis virtus in medio.

Jam verò omnes virtutes morales, vi quarum homo bonus, laude & merito dignus, apud DEum & homines efficitur, in medio constant, seu discretionem, ità ut sinè hoc medio, non virtutes, sed vitia sint, ut suprà memoratus Aristoteles cla-

rè docet. Cui concordat Severus Boëtius Lib. 4. de persona Christi, Tomo 2. *omnis, inquit, virtus in medio rerum decore locata consistit, siquidem ultra vel infra, quàm oportuerit, fiat, à virtute disceditur, medium igitur virtus tenet.* Verbi gratià, qui facilè omnia metuit, nil aggredi audet, timidus est; contrà verò qui audet omnia, quidvis sinè discrimine aggreditur, estò ultra vires, pro audace habetur. Medius horum, qui cum discretionem agenda aggreditur, confidit, sed & metuit, quando & ubi oportet, fortis est &c. Unde sæpius memoratus Aristoteles concludit: quia medium tangere difficile est, multò plura dari vitia, quàm virtutes. *Curare ergo prudenter debemus (monet Didacus Nisfenus) ut discretionem in omni casu teneamus, sic, ut nec plus æquo, nec minus debito faciamus, quia par in utroque periculum est.*

Expendit S. Chrysoströmus id, quod Petro, in qua nocte ultimò cum discipulis Christus cænavit, accidit. Hoc tempore exemplum humilitatis daturus nobis, Discipulis suis pedes lavit, cum ad Petrum ordine venisset, videretque Regem Regum, pedibus accidere, attonitus exclamat: *Domine tu mihi lavas pedes? non lavabis mihi pedes in æternum!* Joan. 13. v. 6. & 8. comminatur illi Christus, ni admittat officium: *si non la vero te, non habebis partem mecum.* Territus hac Domini com-

mina-

minatione Petrus: *Domine, inquit, non tantum pedes, sed & caput, & manus &c.* ibid. v. 9. Quæ verba expendens D. Chrysostomus: *in recusando, ait, vehemens Petrus, in permittendo vehementior. Notandum (sunt verba Didaci Niffeni) quod Petrus, tamesi amor illum non nihil excuset, bis peccavit, & cum lavari recusavit, & cum id obsequi à Christo admittere voluit, primò cum pedes Christo, quos petebat, negavit; tum post hæc, quòd majorem partem, quàm Christo constitutum ac lubitum, lavari cupiit.* Quid porro agat Petrus, ut virtuosè agat? *medium & discretionem servare debuisset. Omnium ciborum sal salubre condimentum est, si mensura non desit, inquit Petrus Chrysologus ferm. 125. alioquin sinè modo, & ipsum perit. amaricat enim nimietas, quæ poterat condire mensura.*

tione & jejunio. At si quis immoderatâ nimium inediâ & oratione, se tantum non exanimaret, ac præfenti periculo mortis exponeret; is meritum virtutis perderet, & mortificatio ipsius non amplius virtus, sed vitium esset. Ad carnis virtuosam emacerationem invitans Christus ait: Luc. 9. v. 23 si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Adverte diligenter verba hujus dicti (monet Galfridus L. 1. Epist. 13.) quod generatim omnibus Christianis proponit; quicumque ita sequi illum volunt ut assequantur; bajulare quidem Christus crucem jubet, non querere sepulturam. Pius Dominus est. (loquitur citatus Didacus Abbas) idcirco non vult, ut sui gratiâ consciscant sibi necem, quos habet ab obsequiis, sed ut ad regulam discretionis ita exigant sua opera penitentia, nè justam normam excedant. Medium tenere via beatitudinis est.

§ 5.
Sal dicuntur Apostoli, ut fervent, & doceant discretionem in omnibus.

Et hoc est, quòd Christus ad discipulos suos, quos non tantum Apostolos, sed exempla insuper, omnigenarum virtutum, orbi Christiano constituit, dixerit Matth. 6. *Vos estis sal terræ, hoc pacto indicaturus: quomodo ijs, in omnibus actionibus, ut eæ essent virtuosæ, medium servandum sit. Pulchra virtus, Deo grata, homini pernecessaria, est mortificatio, ut quis rebellem carnem domet, & impuro Amodæo fræna injiciat, & svadet utrumque cælestis Magister Marci 9. v. 29. causam assignans. Hoc genus demoniorum non ejicitur nisi in ora-*

*Pulchra virtus est, & creberri-
mè in scripturis recommendata, ut homo in quavis corporis animæque constitutus necessitate, spem suam ponat in Domino, id quod svadet psal. 54. v. 23. David: jacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet. Sed medium tenendum; si quis enim epulari vellet quotidie splendidè, laborare parum, aut nihil pensi habere, quid ipse, quid sui in crastinum sint habituri, jactans illud, sed sensu longè alio, quàm in*

§ 6.
Virtus, quomodo non virtus, nisi in medio, exemplis demonstratur.

DEUM

DEum projectus ab utero David : *psal. 39. v. 18. Dominus sollicitus est mei.* Non virtuosa confidentia, sed vitiosa præfidentia foret; metueréque posset talis, nè ipsi accidat, quod cuidam Eremitæ accidisse scribit Cassianus Collat. 2. c. 6. Paverat hunc aliquo tempore miraculosè DEus, submisso per angelum cibo, qui postmodum præfidebat, nec curam ullam quid comederet habens, imò nec aliud, nisi quod ab angelo allatum esset, manducare volens, hac suâ præfidentia, inedia mortuus est. Audi quid Scriptura dicat Gen. 2. v. 15. *Posuit Dominus DEUS hominem in paradiso.* Sed quo fine? fors ut die totâ spaciaretur? minimè, sed ut *operaretur.* Si DEus hoc jam tum in statu Innocentiæ petijt ab homine, ut labore manuum suarum victum mereretur sibi, quantò amplius id requiret ab homine post peccatum? *in sudore vultus tui vesceris pane.* Gen. 3. v. 19. Sed nec nasutus quispiam mihi oggerat illud Christi, *Matth. 6. v. 34. nolite solliciti esse in crastinum, quid manducetis &c.* Scio ego hæc ipsa solliciti Patris nostri verba esse, sed & scio, quo sensu ea protulerit: eo nimirum, quem Glossa interlinearis insinuat: *non labor, & providentia prudens damnatur, sed sollicitudo suffocans.* Immodica videlicet, qualis multorum est; qui affectu nimio temporalium abrepti, totâ hebdomadâ sollicitudinibus pleni laborant, imò vix festis & Dominicis diebus sacro audiendo semi-horam inveniunt, vix hebdomadâ Sanctâ, aut fa-

cro Paschæ die tempusculum, confessioni & communioni aptum. Ejusmodi, quia nimia, diffvadet Christus, non verò moderatam curam temporalium. Joco-ferio memoratum Christi monitum: *nolite solliciti esse in crastinum*, Libello 100. historiarum, pulchrè explicuit reipsâ Regi Lusitaniæ pauper, sed eximius Theologiæ studiosus, cui postquam die Jovis sancto cum alijs Pauperibus Rex pedes abluisset, & omnes unâ frugali mensâ refecisset, notavit dictum Theologum sollicitâ curâ mensæ reliquias vasi testaceo coacervantem, quod notans Rex sciscitatur: cui rei studeret? cùmque studiosus reponeret: se Theologiæ dare operam, admirabundus Rex ait: parum videris Theologiam intelligere: ignorare videris illud Scripturæ: *Nolite solliciti esse in crastinum.* Cui faceret studiosus: quin, inquit Serenissime Rex bellissimè intelligo, nam ob id ipsum, nè cras curam ullam habeam, hodie sollicitè mihi provideo. Nimirum *non labor, & providentia prudens damnatur, sed sollicitudo suffocans.*

Plerumque simplices scrupulo anguntur, seque toties peccare arbitrantur, quoties irascuntur; sed enim moderata & justa ira non peccatum, quin imò virtus est; & creberrimè in Scripturis ipsum DEum iratum fuisse legitur. Sed virtus in medio. *Irascimini & nolite peccare* hortatur DEus per Psalmistam *psal. 4. v. 5.* si Pater aut Mater irascaris quandoque prolibus malè feriatis,

si Domi-

§ 7.
Irasci non
est semper
peccatum.

fi Dominus, aut Domina subditis & fervis, dum officium suum perpetuam agere, vitam Christiano homine indignam eos ducere animadvertis &c. virtus est sic irasci. quòd si in furiam sic agere, ut fremas dentibus, evellas crines, spumes ore &c. fulmina & tonitrua cieas, tot Sacramenta, quot in nullo catechismo reperire est, agglomeres; si ita irascaris, ut proli, marito, subdito, totâ non loquaris hebdomadâ, perditus & pernox specularis, qualiter vindictam sumas, hoc enim verò hoc peccatum est, non virtus, sed vitium. *Omne nimium vertitur in vitium.*

Virtus est correptio fraterna, quam svadet Scriptura, & ad quam quandoque sub peccato obligamur; *unicuique enim mandavit de proximo suo.* Ecclesiastici capite 17. v. 12. Proxima marito uxor, uxori maritus est; hunc si quandoque sapiens mulier reprehendat, *fortis*, id est *virtuosa* nomen meretur, hoc tamen pacto, ut *medium*, ut discretione, ut temporis opportunitatem observet.

§ 8.
Uxor exemplo Abigailis maritum reprehendat.

Sic medium servavit Abigail 1. Reg. 25. Intellexerat hæc ab uno de pueris suis: *Ecce David misit nuntios de deserto, ut benedicerent Domino nostro* (Nabal is erat, stultus juxta

nomen suum) *Et aversatus est eos &c. quam obrem considera & cogitata quid facias: quoniam completa est malitia adversus virum tuum, & adversus Domum tuam, & ipse est filius Belial, ita ut nemo possit ei loqui. Festinavit igitur Abigail, & tulit ducentos panes &c. Cum autem vidisset Abigail David, festinavit & descendit de asino, & procidit coram David super faciem suam.* Et panum vini-que oblatione placavit David. Quo feliciter peracto venit Abigail ad Nabal: *Ecce erat ei convivium in domo ejus, quasi convivium Regis, & cor Nabal jucundum: erat enim ebrius nimis.* O quantâ furiâ imprudens aliqua mulier maritum talem increpâisset! sed quid Abigail sapiens; non indicavit ei *verbum pusillum, aut grande usque manè*, inquit Scriptura v. 36. *Medium tenuit, discreta fuit, temporis opportunitatem præstolans. Diluculo autem, cum digessisset vinum Nabal, indicavit ei uxor sua verba hæc, notate quàm fructuosè: emortuum est cor ejus intrinsecus & factus est quasi lapis.* Sic sic observato medio reprehendant uxores quandoque maritos, sed *medio*, discretione, opportunitate servatâ, ne importuna reprehensio discordiarum sit seminarium, & pro verbis reprehensorijs reportentur verbera. Virtus denique est severitas parentum in filios & filias; & svadet hanc Scriptura Prov. 23. *Tu virgâ percuties eum, & animam illius de in-*

Bb

ferno

ferno liberabis. Sed virtus in medio, moderata & discreta fit oportet correctio. In campo & freno maxillas eorum constringe monet Pfal. 31. v. 9. Hebræus: in flagello & freno. Flagellum severitatem, frænum moderationem significant. Annuè exundans Nilus Ægyptum rigat, justum in crementum cubitorum 16. est plus aut æquo minùs nocet inquit Plinius

L. 5. c. 9. Severitas instar fructiferi Nili est, sed moderata fit, est necesse.

Angusta porta est, quæ ducit ad vitam, & ille hanc ingreditur, qui in cunctis, quæ agit, discretionis subtilitate propter hanc sollicitè coarctatur Basilius M. Lib. de Virginitate. Verbo: de quo verificatur, quod dicitur de Christo: *in-venerunt illum in medio. &c.*

PRO-